

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Centrum voor Basiseducatie Midden en Zuid West-Vlaanderen te Kortrijk

Hoofdstructuur CBE

	Instellingsnummer	126615
	Instelling	Centrum voor Basiseducatie Midden en Zuid West-Vlaanderen
directeur		An BUTAYE
adres		Sint-Elooisdreef 56_A - 8500 KORTRIJK
telefoon		056-22.62.84
fax		056-25.70.57
e-mail		anbutaye@openschool12.be
website/URL		www.basiseducatie.be/kortrijk-roeselare
	Bestuur van de instelling	126615 - vzw CBE Kortrijk-Roeselare te KORTRIJK
adres		St-Elooisdreef 56A 8500 KORTRIJK
	Consortium	127341 - Consortium volw XII - Menes vzw te IZEGEM
adres		Emelgemseplein 1 - 8870 IZEGEM
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	18/03/2013, 19/03/2013, 20/03/2013, 21/03/2013, 22/03/2013, 25/03/2013
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	25/03/2013
	Datum bespreking verslag met de instelling	25/04/2013
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Chris Van Woensel
	Teamleden	Mieke Devlieger Carine Steverlynck
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Opleidingen in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. VOLDOET HET CENTRUM AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
3.1 Alfabetisering Nederlands tweede taal – richtgraad 1	7
3.2 Maatschappijoriëntatie (MO).....	12
3.3 Nederlands tweede taal – richtgraad 1	16
3.4 Wiskunde – Maatschappelijk functioneren en participeren – Open modules.....	19
4. BEWAAKT HET CENTRUM DE EIGEN KWALITEIT?	22
4.1 Curriculum	22
4.2 Evaluatie	23
5. ALGEMEEN BELEID VAN HET CENTRUM	24
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN HET CENTRUM	26
6.1 Wat doet het centrum goed?	26
6.2 Wat kan het centrum verbeteren?.....	26
6.3 Wat moet het centrum verbeteren?	27
7. ADVIES	28
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	28

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Het Centrum voor Basiseducatie (CBE) Open school kent een sterke decentrale werking en bestrijkt een groot werkingsgebied met diverse lesplaatsen. Kortrijk en Roeselare vormen de ankerpunten, maar daarnaast zijn er ook lesplaatsen in Avelgem, Deerlijk, Harelbeke, Izegem, Kuurne, Menen, Ruiselede, Tielt, Waregem en Wevelgem. Zoals andere CBE biedt dit centrum een pakket opleidingen geletterdheid voor laag geschoolden aan en heeft het een ruim aanbod Nederlands tweede taal voor laag geschoolden en analfabeten.

De focus van de doorlichting lag op Nederlands tweede taal voor analfabeten (alfa NT2) en laag geschoolden (NT2), maatschappijoriëntatie (MO) en het wiskundeaanbod. Met deze opleidingen bereikt het centrum 88 % van zijn cursistenpubliek.

In de onderzochte opleidingen MO en wiskunde worden de onderwijsdoelen op voldoende wijze bereikt met de betrokken doelgroep. Het centrum organiseert de ingerichte modules op een kwaliteitsvolle manier en sterk leerplangericht. Het spant zich in om een laagdrempelig geletterdheidsaanbod in te richten, maar bereikt via de opleidingen MO slechts een beperkte doelgroep. De opleiding 'rijbewijs' wordt verreweg het meest ingericht en bereikt ook een grote groep van anderstaligen. De opleiding 'leren leren' wordt systematisch gekoppeld aan het aanbod vreemde talen en herbergt ook een deel anderstaligen. Met de modules 'omgaan met papieren' geeft het centrum zijn geletterdheidsmissie op een manier vorm die in de lijn ligt van het strategisch plan geletterdheid en bereikt het een bijzonder moeilijke doelgroep.

Het wiskundeaanbod bestaat enerzijds uit een open aanbod voor individuele cursisten, anderzijds uit een aanbod dat in samenwerking met de VDAB vorm wordt gegeven via open modules. De leerprestaties van de cursisten beantwoorden in de twee soorten aanbod voldoende aan de leerplandoelstellingen. Het functionele karakter van het aanbod en de gerichtheid op de individuele leernoden bij de cursisten vormen een meerwaarde op het vlak van onderwijskwaliteit. Het centrum heeft een sterke en lange traditie in het organiseren van een open aanbod wiskunde en geniet naamsbekendheid zowel in de regio als bij samenwerkingspartner VDAB.

In de opleidingen alfa NT2 en NT2 is de evaluatiepraktijk niet valide en betrouwbaar zodat het bereik van de onderwijsdoelen niet aangetoond wordt. Ondanks de sterke gerichtheid van het centrum op de leerplandoelen in deze opleidingen kan men niet vaststellen dat de doelen ook daadwerkelijk bereikt worden. Zowel voor alfa NT2 als voor NT2 slaagt het centrum er niet in haar evaluatiepraktijk op een deskundige manier te onderbouwen omdat beoordelingscriteria ontbreken. Dit heeft voor gevolg dat de evaluatie niet transparant is, noch voor de cursisten noch voor derden. In het verleden is er nochtans een begin genomen door het opstellen van een krachtige en kwaliteitsvolle visietekst op evaluatie. De implementatie ervan in de leergebieden NT2 en alfa NT2 is nog een werkpunt.

Na de fusie in 2008 tussen Kortrijk en Roeselare werd het beleid met zorg en engagement vorm gegeven. Het centrum tekende een overlegstructuur uit, die sterk participatief is. Ook een duidelijke taakverdeling werd vastgelegd. De uitgetekende organisatiestructuur blijkt niet optimaal te werken en is aan bijstelling toe. Dat ervaart het centrum en dat bleek ook uit het kwaliteitsonderzoek van de inspectie. In het licht van de nieuwe ontwikkelingen betreffende opleidingsprofielen zal bovendien een verdere evolutie noodzakelijk zijn. Het centrum heeft aandacht voor veranderingen en verbeteringen, maar plant deze nog te weinig systematisch. De leerkrachtenteams kunnen een sleutelrol spelen in het realiseren van de onderwijskwaliteit. Zij zijn sterk betrokken op hun kerntaak en op de cursisten, wisselen gemakkelijk expertise uit, maar komen moeilijk tot afspraken. Het proces waarbij men data als kwaliteitsindicator hanteert, is op dit moment nog niet opgestart. Om het kwaliteitsbeleid vorm te geven op basis van artikel 52 van het decreet van het volwassenonderwijs is nog een weg af te leggen.

De sterke decentrale werking, het grote werkingsgebied en een beperkt openbaar vervoer hebben zeker een impact op de onderwijsorganisatie. Ook stuit het centrum op de beperkingen van de enveloppe. Maar de wijze waarop het centrum 'behoeftegedekkend werken' als begrip invult en als doelstelling hanteert, spoort toch ook niet volledig met die van de overheid. Het centrum doet wel inspanningen om een behoeftegedekkend aanbod alfa NT2 en NT2 te organiseren, maar slaagt hier alsnog niet in. Naast een gevarieerd dagaanbod, zijn de instapmomenten voor avondcursussen veeleer beperkt en ontbreekt een intensief aanbod. Het centrum organiseert zijn onderwijs op maat van de cursisten en houdt dit vol tot op de grenzen van het organisatorisch en didactisch haalbare.

Het centrum heeft een kwaliteitsvolle visie op evaluatie opgesteld, maar worstelt met de implementatie ervan. De krachtlijnen van deze visietekst worden binnen de opleidingen MO en wiskunde op vrij coherente wijze vormgegeven. Bij de cursisten wordt een proces van zelfreflectie over het leerproces op gang gebracht en er wordt een valide uitspraak gedaan over slagen of niet slagen. Dit is niet het geval in de andere onderzochte opleidingen (alfa) NT2.

Alle resultaten van het erkennings- en kwaliteitsonderzoek in overweging genomen, heeft de inspectie beslist dat het centrum gebaat is met een verdere opvolging om de tekorten weg te werken.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie opleidingen en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag

2.1 Opleidingen in de focus

Opleiding per leergebied
Alfabetisering Nederlands tweede taal
Maatschappijoriëntatie
Nederlands tweede taal
Wiskunde
Open Modules BE

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Logistiek
Welzijn
Veiligheid
Onderwijs
Curriculum
Onderwijsorganisatie
Evaluatie
Evaluatiepraktijk

3. VOLDOET HET CENTRUM AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde opleidingen het volgende op:

3.1 Alfabetisering Nederlands tweede taal – richtgraad 1

Voldoet niet

Motivering

Het centrum kan niet aantonen dat de cursisten alle onderwijsdoelstellingen bereiken. De evaluatiepraktijk is sterk leerplangericht, maar niet transparant. Het is immers onmogelijk na te gaan op welke manier en in welke mate de basiscompetenties, attitudes en sleutelcompetenties geëvalueerd worden. De beoordeling van strategieën ontbreekt. Beoordelingscriteria worden intuïtief en op basis van ervaring gehanteerd en kunnen leerkrachtafhankelijk verschillen. Een cesuur voor (niet) slagen is niet afgesproken.

Vaststellingen

Outputgegevens Het centrum kan niet aantonen dat de cursisten de leerplandoelstellingen daadwerkelijk bereiken. Documenten en lesbezoeken tonen aan dat het centrum sterk doelstellingsgericht en op maat van cursisten werkt, maar er niet in slaagt de evaluatie hiervan systematisch en transparant te onderbouwen.

Het centrum zet ongelijke resultaten neer qua leerloopbaan voor het leergebied alfa NT2. De uitval van cursisten die vroegtijdig stoppen met de cursus bedraagt 14% minder dan het Vlaamse gemiddelde. Een trouwe aanwezigheid van cursisten tijdens de lesbezoeken bevestigt dit. Niet-deelname aan het examen blijft relatief beperkt en ligt enkele procenten hoger dan het Vlaamse gemiddelde. De slaagpercentages daarentegen liggen 15% onder het Vlaamse gemiddelde. Het maatschappelijk engagement van het centrum om een groep van moeilijk lerende cursisten minimaal lerende te houden zou een verklarende factor kunnen zijn.

Het centrum respecteert het Vlaams afsprakenkader NT2 en vervult zijn maatschappelijke opdracht omtrent een behoeftedekkend aanbod NT2 binnen de grenzen van het lestijdenpakket. Voor alfa NT2 blijven er wachtlijsten bestaan.

Tijdens de doorlichting wordt overwegend een grote cursistentevredenheid en een aangenaam leerklimaat vastgesteld.

Het welbevinden van de leerkrachten is voldoende groot. Zij waarderen vooral het constructief delen van materiaal en de ervaringsuitwisseling binnen het team en halen voldoening uit hun gezamenlijk maatschappelijk engagement. Administratieve werklast en het hanteren van de grote heterogeniteit binnen de lesgroepen vormen wel een reële bedreiging van dit welbevinden.

Onderwijsaanbod Het centrum plant de leerinhouden en -doelen via lesvoorbereidingsdocumenten waarop de basiscompetenties vermeld worden. Attitudes, sleutelcompetenties en strategieën worden hierin minder vermeld, maar worden wel aangeboden tijdens een groot deel van de geobserveerde lessen.

Voor de technische alfabetiseringsmodules worden twee Noord-Nederlandse structuurmethodes ingezet, een voor de beginnende en een voor de meer gevorderde cursisten. In de mondelinge en functioneel schriftelijke modules wordt gewerkt met een uitgebreide materialenbank die ter beschikking staat van alle leerkrachten. Deze materialenbank is geordend per module en/of per materiaal en bevat zowel zelf ontwikkeld materiaal uit het eigen en uit andere centra als

uitgegeven materiaal. Het uitgegeven materiaal wordt, indien nodig, aangepast aan het alfa-doelpubliek, zoals momenteel gebeurt met een NT2-methode voor de cursisten van de hogere alfamodules. De leerkrachten stellen zelf hun modulemateriaal samen op basis van de behoeftes en capaciteiten van de cursisten. De hoeveelheid materiaal maakt het de leerkrachten mogelijk om de basiscompetenties steeds weer via andere opdrachten aan te bieden aan cursisten die meerdere malen dezelfde module doorlopen. Bij een aantal werkblaadjes kan het functionele karakter ervan wel in vraag worden gesteld.

In de geobserveerde lessen werken cursisten doelgericht aan de verschillende basiscompetenties, vaak aan de hand van authentieke situaties en visueel ondersteunend en tastbaar materiaal. Sterk is dat ook in de puur technische modules gebruik wordt gemaakt van levensechte materialen. Op die manier leren analfabete cursisten o.a. aanschouwelijk dat een verandering in klank ook voor een verandering in betekenis zorgt. Gerichte feedback van leerkrachten in o.a. het terugkaatsen, herformuleren en uitbreiden van de vaak beperkte taaluitingen van cursisten zorgt bovendien voor een rijke taalleeromgeving. Sommige leerkrachten dienen wel zorg te dragen voor de klankzuiverheid van hun uitspraak.

In de technische en functionele schrijfmodules werken de cursisten vaak in groepjes of individueel op eigen tempo. Meestal worden ze daarbij afwisselend ondersteund door vrijwilligers en door de eigen leerkracht. In de mondelinge modules werken de cursisten voornamelijk klassikaal en werd er weinig variatie aan werkvormen geobserveerd.

De cursisten gaan af en toe op buitenschoolse uitstap en voeren daarbij functionele activiteiten uit, ook bij de voorbereiding ervan. Deze uitstappen gebeuren leerkrachtafhankelijk. Gezien de moeilijkheden van de doelgroep met transfer van het geleerde tussen verschillende contexten, kunnen deze activiteiten in aantal opgedreven worden en uitgebreid worden naar alle lesgroepen. De zorgvuldig geselecteerde taalstages vormen een effectieve buitenschoolse leerkans voor cursisten uit de hogere alfamodules.

Onderwijsorganisatie Het centrum organiseert zijn opleidingsaanbod op basis van een aantal afgesproken regels en principes: het bewaken van een voldoende groot geletterdheidsaanbod ten opzichte van het aanbod voor anderstaligen, het voorzien van vervolgttrajecten voor wie start en een groepsmaat die toelaat om de doelen te bereiken. Binnen dit kader probeert het centrum de wachtlijsten alfa NT2 weg te werken. Het staat daarbij op de grenzen van zijn enveloppe.

In Kortrijk en Roeselare voorziet het centrum een gevarieerd dagaanbod. In de andere vestigingen is het aanbod beperkter. Een avondaanbod is moeilijker realiseerbaar, voornamelijk omwille van een beperkt openbaar vervoer. Het aantal instapmomenten per jaar is laag, al organiseert het centrum een bijkomend startmoment wanneer de mogelijkheid zich voordoet. Daarbij krijgt het alfa aanbod voorrang op andere leergebieden. Een nadeel hiervan is dat het alfa aanbod niet altijd even transparant is voor partnerorganisaties en wachtenden. Hoewel echt intensieve trajecten ontbreken, zijn de meeste trajecten voldoende intensief om leerwinst te garanderen. Voorlopig wordt geen zomeraanbod ingericht.

Het centrum voorziet in gedifferentieerde trajecten, o.a. via structurele combinaties van technische lees- en schrijfmodules met functionele vaardigheidsmodules, herschikken van groepen na het beëindigen van modules. Daarnaast worden alfa NT2-modules in sommige trajecten ook aan wiskunde-modules gekoppeld, o.a. in een brugmodule alfa die

snelle starters en tragere leerders uit de daaropvolgende modules groepeerde.

Het centrum legt een grote zorg aan de dag voor een precieze oriëntering van zijn cursisten en het continueren van hun leertraject. De hoofdvestigingsplaats heeft door zijn schaalgrootte meer mogelijkheden om hierbij zijn lesgroepen enigszins te homogeniseren, o.a. met een groep van moeilijk lerende cursisten. In de beperkte avondgroepen en in de kleinere vestigingen zitten echter vaak cursisten uit drie tot vijf modules samen in één lesgroep. Ook het opdelen van anders gealfabetiseerde en niet gealfabetiseerde cursisten, wat in het verleden gebeurde, wordt niet langer haalbaar geacht. Hoewel de groepsgrootte onder het Vlaamse gemiddelde ligt en hanteerbaar is om de doelen te bereiken, vormt de grote heterogeniteit van de lesgroep hiervoor een bedreiging. Een ander risico is de druk op de onderwijstijd door administratieve werklast en lange pauzes.

Uitrusting Het centrum beschikt over voldoende uitrusting om de doelen bij de cursisten te realiseren. Het voorziet verzorgde leslokalen op toegankelijke locaties. In de meeste bezochte leslokalen zijn de muren rijk voorzien van visueel ondersteunend materiaal. In de hoofdvestigingsplaats is er daarnaast veel authentiek en levensecht materiaal in de lokalen aanwezig. Het werken met afbeeldingen van voorwerpen kan op andere lesplaatsen nog vaker vervangen worden door het werken met levensechte voorwerpen. De meeste lesplaatsen zijn doorgaans voldoende uitgerust op het vlak van ICT, al wordt dit voorlopig nog weinig ingezet tijdens de lessen alfa NT2. Wel wordt het didactische materiaal uit de uitgebreide materialenbank stapsgewijs gedigitaliseerd ten behoeve van de leerkrachten. In de hoofdvestigingsplaats is er daarnaast nog een goed uitgeruste cursistenbibliotheek met aangepast leesmateriaal.

Evaluatiepraktijk Het centrum slaagt er voorlopig niet in om haar evaluatiepraktijk op een valide en betrouwbare manier te onderbouwen. Het centrum heeft in het verleden een krachtige visie op evaluatie ontwikkeld die spoort met de opties van de overheid, aangepast is aan meer recente didactische inzichten en voldoende rekening houdt met de eigenheid van de doelgroep. De implementatie van deze visie en de operationalisering ervan in een systeem van permanente evaluatie verloopt grotendeels intuïtief en naar gelang van de opgebouwde professionaliteit van de leerkrachten.

Het centrum hanteert uniforme evaluatiefiches die een weerspiegeling zijn van de moduleplannen en extra informatie bevatten over motivatie, aanwezigheid en leerhouding van de cursisten. Basiscompetenties, attitudes en sleutelvaardigheden kunnen erin gescoord en/of beoordeeld worden. Expliciete criteria op basis waarvan dit scoren of beoordelen kan gebeuren, ontbreken echter. Ook de strategieën ontbreken in sommige evaluatiefiches; indien ze vermeld worden, is er geen plaats voor beoordeling voorzien. Deze potentieel krachtige evaluatie-instrumenten worden niet ten volle benut.

Voor de globale beoordeling die in de evaluatiefiches bij de verschillende onderdelen gegeven wordt, baseren de leerkrachten zich elk apart op hun eigen observaties en een eigen selectie van representatieve taaltaken en werkblaadjes van hun cursisten die ze in de loop van de module verzamelen. Ze gaan daarbij heel plichtsbewust en zorgvuldig te werk. Het gevolg van een gebrek aan gezamenlijke en onderbouwde evaluatiecriteria is echter dat de evaluatie volledig leerkrachtafhankelijk gebeurt. Doordat leerkrachten zoveel mogelijk hun cursisten volgen bij het overgaan van de ene module naar de

andere worden ze niet gedwongen om hun beoordelingscriteria transparant te maken tegenover collega's. Ook de cursisten krijgen hierdoor weinig onderbouwde aanknopingspunten om inzicht te verwerven in het eigen leerproces; aangepaste vormen van zelfevaluatie worden hen momenteel nog niet aangereikt.

De leerkracht beslist, indien nodig in overleg met de teamcoördinator, over het al dan niet slagen van cursisten. Buiten informeel overleg tussen collega's, bestaan er geen structurele cursistenbesprekingen.

Leerbegeleiding

Het centrum draagt cursistenzorg hoog in het vaandel en neemt verschillende waardevolle initiatieven die passen binnen leerbegeleiding voor de doelgroep. Recent is een centrumbrede nascholing rond leerstoornissen opgezet die kan uitmonden in een systematisering en gelijkgerichtheid van de leerbegeleiding en het uitbouwen van een omvattende visie.

Voor de toeleiding van cursisten werkt het centrum constructief samen met het Huis van het Nederlands. Het verlies van cursisten tussen het Huis en het centrum blijft gering en wordt systematisch bijgehouden.

Voor de oriëntering van de alfa NT2-cursisten is een onderbouwd systeem uitgewerkt. In de verschillende vestigingsplaatsen oriënteren de teamcoördinatoren via een intake en valide screeningsinstrumenten de cursisten naar het juiste traject en de juiste module. Het geheel blijkt afdoende te werken.

Deze teamcoördinatoren doen, samen met de educatief directeur, de regie van de programmatie in de diverse vestigingsplaatsen, daarbij steunend op een input van de leerkrachten. Deze manier van werken laat een doordachte planning van het aanbod toe, afgestemd op de eigenheid van de doelgroep en de lokale instroom.

In de lesgroepen zelf is de leerbegeleiding de verantwoordelijkheid van de leerkrachten. Doordat zij meestal samen met hun cursisten opschuiven in hun leertraject, hebben zij een goed zicht op de mogelijkheden en beperkingen van individuele cursisten en organiseren ze hun aanbod zoveel mogelijk op maat. Daarbij werken ze voornamelijk klassikaal, maar in sommige lessen worden structureel vrijwilligers ingeschakeld voor een meer individuele ondersteuning, met materiaal dat aangepast is aan de persoonlijke werkpunten van de cursisten.

Zonder meer positief is het feit dat cursisten, die door omstandigheden de doelstellingen van de module niet behalen, een extra kans krijgen om aan niet gerealiseerde basiscompetenties verder te werken door het organiseren van een tweede evaluatiemoment. Deze cursisten kunnen daardoor hun leertraject zonder onderbreking voortzetten in een volgende module. Waar nodig, worden cursisten snel geheroriënteerd naar een meer passend aanbod, zowel binnen als buiten het centrum.

Het open leercentrum in Kortrijk wordt niet ingezet op initiatief van de leerkrachten. Alfa-cursisten die dit wensen kunnen er wel hun vaardigheden verder systematiseren via extra computeroefeningen op maat. Het centrum beschikt verder niet over de mogelijkheid om logopedische ondersteuning te organiseren.

Het centrum zit momenteel in een overgangsfase waarin informele mondelinge en formele papieren en elektronische cursisteninformatie naast elkaar bestaan. Het is de bedoeling om tot een adequaat centraal datamanagement te komen om deze informatie op een toegankelijke manier te ontsluiten. Tegelijk kan dit een aanknopingspunt zijn voor een systematische effectmeting van alle leerbegeleidingsinitiatieven met het oog op een gericht beleid op dit vlak.

Afstemming tussen centrum en andere partners	Er is een open overleg met het Huis van het Nederlands. Momenteel worden een aantal concrete pistes verkend rond het adequater beheren en wegwerken van de wachtlijsten alfa NT2. Het centrum werkt constructief samen met de Centra voor Volwassenenonderwijs in de regio die een NT2-aanbod voor de basiseducatie inrichten. Dit maakt dat de heroriëntatie van snel vorderende alfa-cursisten naar NT2 CVO vlot verloopt. Recent werd het onthaalbureau voor inburgering uitgenodigd op het centrum met het oog op een betere kennis van elkaars werking. Rond individuele cursistendossiers bestaan reeds langer goede contacten tussen trajectbegeleiders van het onthaalbureau en leerkrachten van het centrum. Dit opent perspectieven naar een meer inhoudelijk coherent en geïntegreerd inburgeringstraject voor analfabete en anders gealfabetiseerde inburgeraars.
Deskundigheidsbevordering	In het professionaliseringsbeleid van het centrum speelt de subteamwerking een belangrijke rol. Dit inhoudelijk overleg wordt drie- tot viermaal per jaar vestigingsoverstijgend georganiseerd. Het overleg werkt met een vaste agenda en rapportering waarbinnen ervarings- en materiaaluitwisseling en inhoudelijke overdracht van extern gevolgde nascholingen systematisch aan bod komen. Binnen dit overleg wordt ontwikkelingsgericht gewerkt vanuit concrete onderwerpen, bijvoorbeeld het objectiveren vanuit de praktijk van het werken aan sleutelcompetenties. Ook de evaluatiepraktijk komt binnen het subteam aan bod. Omdat de basiskennis om de visietekst op evaluatie te concretiseren ontbreekt, stoot het centrum hier op de grenzen van de subteamwerking als professionaliseringskanaal. Gerichte bijscholing kan stimulerend werken om hierin concrete stappen vooruit te zetten. De samenwerking en afstemming tussen de subteams onderling is nog niet optimaal. Zeker wanneer het cursisten betreft die zowel modules alfa NT2, wiskunde als maatschappelijke oriëntatie volgen, kan een gerichte en functionele afstemming het leerproces van de cursisten ondersteunen. De expertisedeling en –opbouw binnen de vakgroep kan nog structureler vorm krijgen op het niveau van de individuele leerkracht. In het verlengde van de aanvangsbegeleiding kunnen peer-to-peerbezoeken een meerwaarde vormen voor verdere professionalisering, zeker waar het omgaan met heterogeniteit betreft of leerkrachten die in een nieuw moduleniveau of leergebied instappen. Daarnaast staat het externe nascholingsaanbod voorlopig nog los van een centrumbeleid hieromtrent. De effecten hiervan worden ook nog niet in kaart gebracht. Bovendien ervaren de leerkrachten de beperktheid van het externe nascholingsaanbod terecht als een gemis. Gerichte samenwerkingsverbanden en lerende netwerken met de andere centra voor basiseducatie kunnen een alternatief bieden.
Algemeen beleid	Het centrum heeft een maatschappelijk geëngageerd en professioneel team dat sterk cursistgericht werkt. Het kan mooie resultaten voorleggen wat betreft leerplangerichtheid. De visietekst rond evaluatie en de evaluatiefiches vormen een waardevol aanknopingspunt om de evaluatiepraktijk planmatig en gestructureerd aan te pakken en deskundig te onderbouwen. Het centrum staat hierbij voor de uitdaging om het draagvlak te vergroten en de professionaliteit te verbreden.

3.2 Maatschappijoriëntatie (MO)

Voldoet

Motivering

De onderzochte modules binnen het leergebied maatschappijoriëntatie zijn leerplangericht vormgegeven. De doelstellingen worden in voldoende mate bereikt met het aangesproken doelpubliek. De organisatie laat toe aandacht voor de specifieke noden van de verschillende doelgroepen op te brengen. De uitrusting is afgestemd op de doelstellingen. De evaluatie is voldoende valide.

Vaststellingen

- Outputgegevens** Het centrum richt in de periode van de doorlichting een beperkt deel van het leergebied Maatschappijoriëntatie in. Het gaat om de modules 'leren leren', 'omgaan met papieren' en 'rijbewijs' van de opleidingen maatschappelijk participeren en functioneren. Enkel deze modules werden bij de doorlichting betrokken.
- Het centrum organiseert de modules vanuit een sterke leerplangerichtheid en op een kwaliteitsvolle manier. Het realiseert op voldoende wijze de doelstellingen van de onderzochte modules en brengt voldoende aandacht op voor de sleutelcompetenties.
- Qua leerloopbaan (deelnemen en slagen) worden vrij goede resultaten geboekt. Voor rijbewijs ligt het centrum pal op het Vlaamse gemiddelde, voor leren leren 10% erboven en voor omgaan met papieren er beduidend onder. De bereikte doelgroep kan hier een verklaringsgrond vormen.
- Tijdens de lesbezoeken bleek uit de nauwgezet bijgehouden afwezigheidslijsten dat de meeste cursisten regelmatig aanwezig zijn. Het centrum verzamelt nog geen overkoepelende cijfergegevens over uitval en niet slagen, wat een gemiste kans is voor alle opleidingen en een tekort is voor rijbewijs omdat het slagen op het theoretisch rijexamen het vooropgestelde doel van de opleiding is. Het centrum heeft dit tekort tijdens de doorlichting reeds weggewerkt.
- Het centrum levert inspanningen om een laagdrempelig geletterdheidsaanbod in te richten maar bereikt via de opleidingen MO maar een beperkte doelgroep. De drie opleidingen verschillen sterk. De opleidingen 'rijbewijs' worden het meest ingericht en bereiken ook een grote groep van anderstaligen. De opleiding 'leren leren' wordt systematisch gekoppeld aan het aanbod vreemde talen en herbergt ook een deel anderstaligen. Met de modules 'omgaan met papieren' geeft het centrum zijn geletterdheidsmissie op een manier vorm die in de lijn ligt van het strategisch plan geletterdheid en bereikt het een bijzonder moeilijke doelgroep.
- Het centrum geniet naamsbekendheid in de regio. Niettemin kan het zijn rol als geletterdheidsexpert nog verder vorm geven.
- Over de cursistentevredenheid voor MO zijn er geen gegevens beschikbaar. Tijdens de lesbezoeken is een grote tevredenheid van de cursisten vastgesteld. Zij waarderen vooral het respect en de stimulerende aandacht die ze van de leerkrachten krijgen.
- Onderwijsaanbod** De doelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd met de betrokken doelgroepen.
- Alle geplande activiteiten en opdrachten binnen een module worden verbonden met de vooropgestelde doelen. Er is aandacht voor sleutelcompetenties. De leerkrachten stellen geen moduleplannen op maar zoeken bij de lesvoorbereidingen gericht naar een goed evenwicht tussen de doelen en de leervragen van de verschillende cursisten.
- In de modules 'leren leren' en 'omgaan met papieren' wordt gewerkt met eigen ontwikkeld materiaal dat toelaat de leerdoelen te bereiken.

Er worden gevarieerde werkvormen gehanteerd en de leerinhouden worden op maat van de cursisten gemaakt. De buitenschoolse activiteiten in het aanbod 'leren omgaan met papieren' zijn functioneel, authentiek en kwaliteitsvol uitgebouwd. Zij ondersteunen op een adequate manier de realisatie van de doelen.

Voor het aanbod 'rijbewijs' wordt een leerboek gebruikt dat afgestemd is op het theoretisch rijexamen en voldoende gradueel is opgebouwd voor de laag geschoolde doelgroep.

Sinds september 2012 zijn dertien nieuwe opleidingsprofielen maatschappijoriëntatie van kracht die volgend schooljaar verplicht worden gehanteerd. Het subteam MO, dat intensief heeft meegewerkt aan de opleidingsprofielen, heeft omwille van tijdsnood beslist niet te participeren aan het lerend netwerk MO. Dit houdt in dat er wel een communicatie is gebeurd naar de leerkrachten maar het ontwikkelingswerk nog maar pas is opgestart. Dat plaatst het subteam MO voor grote uitdagingen op korte termijn.

Onderwijsorganisatie

De modules worden aangeboden op verschillende lesplaatsen met diverse decentrale ankerpunten, zij het wisselend in frequentie en met een wisselend succes.

Opvallend daarbij zijn de gerichte acties van het centrum om in bepaalde regio's waar er tot dusver geen aanbod was, via samenwerkingsverbanden toch een aanbod omgaan met papieren van de grond te krijgen.

De modules 'rijbewijs' worden op alle grote standplaatsen gegeven en vormen een dominant gegeven in het aanbod. In de twee grote standplaatsen Roeselare en Kortrijk is er een aanbod voor anderstaligen en Nederlandstaligen. In Kortrijk is er ook een aanbod voor alfa-cursisten. Er zijn onderbouwde instapvoorwaarden bepaald op het vlak van Nederlands voor de anderstalige cursisten zodat het bereik van de vooropgestelde doelen haalbaar is.

Het centrum kampt met wachtlijsten voor dit aanbod. Het zoekt via samenwerkingsverbanden met een drietal centra voor volwassenenonderwijs een oplossing om het aanbod te focussen op de laaggeschoolde doelgroep eigen aan de basiseducatie. Op dit punt is het centrum vooruitstrevend en verdient het zonder meer lof.

Met het aanbod 'leren leren' zorgt het centrum voor een voldoende ondersteunend aanbod voor de laag geschoolde cursisten op zoek naar een aanbod Engels en Frans.

De onderbouwde intake, een zo groot mogelijke stroomlijning van de cursisten op basis van transparante afspraken en een klasgrootte, die tussen de officiële deler en het Vlaams gemiddelde ligt, laten toe de doelen te realiseren.

Uitrusting

De beschikbare uitrusting voor MO is voldoende en wordt up-to-date gehouden. De leerkrachten geven aan dat er vlot wordt ingegaan op hun vragen betreffende materiaal. Ze wisselen ook voortdurend materiaal met elkaar uit. Er is bovendien een uitgebreide materialenbank ter beschikking. Toch is er voldoende autonomie voor de leerkrachten om op basis van leervragen bij cursisten de leerinhoud vorm te geven.

Het centrum heeft een sterke traditie in het werken met functioneel en authentiek materiaal. Dit vormt zonder meer een voorbeeld van goede praktijk en heeft een rechtstreekse impact op de onderwijskwaliteit voor deze doelgroep.

- Evaluatiepraktijk** Op centrumniveau is een kwaliteitsvolle visietekst over evaluatie opgesteld. De krachtlijnen van deze visietekst worden binnen de opleidingen 'leren leren' en 'omgaan met papieren' op een vrij coherente wijze vorm gegeven. De evaluatie wordt sterk gespreid en is bijna permanent te noemen. Bij de cursisten wordt een proces van zelfreflectie over het leerproces op gang gebracht en de diverse doelen worden voldoende met observaties of taken onderbouwd zodat er een valide uitspraak kan worden gedaan over slagen of niet slagen. Dat neemt niet weg dat er nog groeimogelijkheden zijn. Alternatieve vormen van evaluatie en een systematische onderlinge afstemming tussen de leerkrachten onderling kunnen nog gericht aandacht krijgen.
- Voor de opleiding 'rijbewijs' is de evaluatie vastgelegd in het leerplan en het opleidingsprofiel. De cursist doen slagen in het theoretisch rijexamen is het enige vooropgestelde doel. Binnen de opleiding 'rijbewijs' hanteren de leerkrachten nu een overzichtsfiche waarbij de cursist wordt gescoord op persoonskenmerken en een beperkt aspect van leerattitude (met name de aanwezigheid in de les) en wordt er een inschatting gemaakt voor het slagen op het examen. Ondanks het bijhouden van de procesverbalen worden er geen data verzameld, gehanteerd en geanalyseerd over het slagen op het rijexamen.
- Leerbegeleiding** Het centrum heeft zijn visie op leerbegeleiding nog niet geëxpliciteerd maar er bestaat een duidelijke gelijkgerichtheid onder de leerkrachten over leerbegeleiding.
- Vanuit een sterke cursistgerichtheid wordt vooral gefocust op een kwaliteitsvolle intake en een eerstelijnszorg binnen de lesgroep onder de verantwoordelijkheid van de leerkracht.
- De intake is voor de opleiding 'leren leren' op een onderbouwde manier uitgewerkt en heeft volgens inschatting van de leerkrachten een voorspellende validiteit.
- Het vormgeven van de module 'omgaan met papieren' gebeurt vanuit een onderbouwde en bijzonder kwaliteitsvolle behoeftanalyse bij de cursisten.
- Voor 'rijbewijs' hanteert men instapvoorwaarden op het vlak van Nederlands. De inschatting van de leercapaciteiten gebeurt niet systematisch maar is gebaseerd op informeel overleg.
- De leerbegeleiding gebeurt binnen de klas met veel zorg en inzet. Dit spoort met de doordrongen cultuur binnen het centrum om de cursist centraal te stellen.
- Er is op centrumniveau een trajectfiche ontwikkeld maar een gericht en elektronisch databeheer over de opleidingen heen wordt niet gehanteerd. Er worden evenmin data bijgehouden die de kwaliteit van de intake en de oriëntering nog kunnen monitoren. Dit vormt een gemiste kans om de onderwijskwaliteit nog bij te stellen en de cursistgerichtheid van het centrum op een onderbouwde manier vorm te geven.

Afstemming tussen centrum en andere partners	Naast het open aanbod MO is er ook een aanbod MO in samenwerking met of onder contract van externe partners. De modules worden op vraag en maat van de samenwerkingspartners gestructureerd wat betreft tijdsduur en inhoud en komen daardoor niet altijd in aanmerking voor subsidiëring. Deze projecten die inspelen op de leerbehoeften van mensen in de kansarmoede, OCMW-klanten (budgetbeheer en omgaan met papieren), bezoekers van de sociale Huizen te Tielt en Avelgem vormen een meerwaarde op het vlak van activering voor het MO-aanbod. Dezelfde drijfveer maakt dat het centrum waar zinvol en mogelijk gebruik maakt van de voorzieningen van welzijnsorganisaties die laag geschoolden bedienen. Verder loopt er een samenwerking met het penitentiair centrum van Ruiselede. De cursisten kunnen zich voorbereiden op het examen rijbewijs. Dit project is een duidelijke indicatie van het maatschappelijk engagement van het centrum.
Deskundigheidsbevordering	Het structureel georganiseerd MO-overleg, dat drie- à viermaal per jaar plaats vindt, en ook andere meer informele overlegmomenten binnen het centrum zijn opgezet als een interne bron van professionalisering. Het gemak waarmee men informatie en materiaal deelt, is een illustratie van het open leerklimaat dat in het centrum heerst. Dat neemt niet weg dat er nog kansen zijn om de impliciet aanwezige kennis beter te benutten, over de leergebieden heen inzichten over te dragen en in het verlengde hiervan gericht en meer onderbouwd zorg te dragen voor onderwijskwaliteit. De nieuwe opleidingsprofielen zullen het subteam MO daartoe kansen bieden die zullen moeten worden benut wil het centrum zijn maatschappelijke opdracht op het vlak van geletterdheid kwaliteitsvol uitbouwen. De mogelijkheden tot externe professionalisering zijn bovendien beperkt. Dit wordt door de leerkrachten terecht als een gemis ervaren. Binnen deze context kunnen gerichte samenwerkingsverbanden en een bundeling van de expertise over de centra voor basiseducatie heen, een alternatief bieden.
Algemeen beleid	De onderwijskwaliteit in de opleidingen MO steunt op een engagement en een gedrevenheid bij de leerkrachten, hun gerichtheid op de cursisten en op het subteamoverleg MO. De relatief kleine groep leerkrachten die instaan voor de modules MO, ervaren een hoge werkdruk. Dit vormt een valkuil die op centrumniveau een oplossing verdient. De grootste uitdaging ligt in de nabije toekomstige ontwikkelingen die voortvloeien uit de nieuwe opleidingsprofielen. Het MO-team heeft zeker de kracht om deze volwaardig vorm te geven en de werkpunten binnen de opleidingen MO op te nemen.

3.3 Nederlands tweede taal – richtgraad 1

Voldoet niet

Motivering

Het centrum kan voor het leergebied NT2 niet aantonen dat de cursisten alle onderwijsdoelstellingen bereiken. De evaluatiepraktijk is sterk leerplangericht, maar niet transparant, noch voor de cursist noch voor derden. Het is immers onmogelijk na te gaan op welke manier en in welke mate de basiscompetenties, attitudes en sleutelcompetenties geëvalueerd worden. De beschikbare evaluatie opdrachten dekken per module niet alle basiscompetenties. De beoordeling van strategieën ontbreekt. Beoordelingscriteria worden intuïtief en op basis van ervaring gehanteerd en kunnen leerkrachtafhankelijk verschillen. Een cesuur voor (niet) slagen is niet afgesproken.

Outputgegevens Het centrum kan niet aantonen dat de cursisten de leerplandoelstellingen daadwerkelijk bereiken. Documenten en lesbezoeken geven aan dat het centrum binnen het leergebied NT2 daadwerkelijk sterk doelstellingsgericht en op maat van de cursisten werkt, maar er niet in slaagt de evaluatie hiervan systematisch en transparant te onderbouwen. De cursisten behalen een redelijk taalbeheersingsniveau. Er is in de lespraktijk beperkte en in de documenten geen aandacht voor de opbouw van strategieën en zelfreflectie bij de cursist. Het centrum zet wisselende resultaten neer qua leerloopbaan voor het leergebied NT2. Het aantal cursisten dat vroegtijdig stopt, is gering vergeleken met het Vlaamse gemiddelde. De slaagpercentages liggen voor de meeste modules NT2 boven of rond het Vlaamse gemiddelde. Opvallend hoog zijn de aantallen cursisten die niet deelnemen aan de evaluatie. Gezien het centrum kiest voor permanente evaluatie kunnen in deze cijfers een groep uitvallende cursisten begrepen zijn. Het centrum kon hier geen duidelijkheid over verschaffen. Tijdens de lesbezoeken bleek wel uit de nauwgezet bijgehouden afwezigheidslijsten dat de meeste cursisten regelmatig aanwezig zijn. Het centrum respecteert het Vlaams afsprakenkader NT2 en vervult zijn maatschappelijke opdracht omtrent een behoeftedekkend aanbod NT2 binnen de grenzen van het lestijdenpakket. Tijdens de doorlichting is een grote cursistentevredenheid en een aangenaam leerklimaat vastgesteld. Het welbevinden van de leerkrachten is voldoende groot. Zij waarderen het constructief delen van materiaal binnen het team en halen voldoening uit hun gezamenlijk maatschappelijk engagement. Administratieve werklast en het hanteren van de heterogeniteit binnen sommige lesgroepen vormen wel een bedreiging voor dit welbevinden.

Onderwijsaanbod Het centrum plant de leerinhouden en -doelen van het leergebied NT2 via moduleoverzichten waarin de basiscompetenties vertaald worden in taaltaken. Sleutelcompetenties zijn er in opgenomen, leer- en communicatiestrategieën niet. Deze module-overzichten fungeren tegelijkertijd als evaluatiefiches. Voor moeilijk lerende cursisten wordt een alternatief aanbod in Breakthrough 1, 2 en 3 georganiseerd. Er wordt bijkomend materiaal aangemaakt, dat aangepast is aan deze doelgroep. In het standaardtraject gebruikt het leerkrachtenteam een leerboek, dat door hen gescreend werd op eventuele hiaten wat betreft de basiscompetenties. Het onderwijsleerproces is communicatief, sterk functioneel en taakgericht van aard. Er is veel aandacht voor levensechte situaties en objecten. De inbreng van de cursisten in de lesonderwerpen is groot, wat hun betrokkenheid stimuleert en de geringe uitval kan verklaren. Uit de bijgewoonde lessen blijkt dat er

veeleer klassikaal wordt gewerkt en dat er weinig variatie in werkvormen is. De leerkrachten organiseren functionele en doelgerichte extra muros activiteiten. Een bijzondere troef voor de cursisten die het gebruik van het Nederlands willen oefenen, vormen de taalstages in de eindmodules.

Onderwijsorganisatie Het centrum legt een zorg aan de dag voor een hanteerbare groepsgrootte die toelaat de basiscompetenties te bereiken. Ook de onderwijstijd in het leergebied NT2 wordt efficiënt besteed. Het centrum organiseert zijn opleidingsaanbod NT2 niet alleen op basis van een aantal afgesproken principes, maar werkt ook ad hoc naar aanleiding van de situaties die zich voordoen. Dit maakt het aanbod minder transparant of voorspelbaar voor derden.

In Kortrijk richt het centrum een organisatorisch behoeftedekkend aanbod NT2 in. Op de vestigingen zijn er soms beperkte wachtlijsten. Het centrum stelt zoveel als mogelijk in het werk om in te spelen op de vraag maar stoot op de grenzen van zijn enveloppe.

Zeker in de hoofdvestigingen realiseert het centrum een gevarieerd dag- en avondaanbod NT2, wel met het accent op een dagaanbod. Heel intensieve cursussen worden niet georganiseerd omdat men dit niet haalbaar acht voor de doelgroep. Beperkingen in het openbaar vervoer maken een avondaanbod moeilijker realiseerbaar. Op de vestigingen is het aanbod beperkter, zijn er niet altijd bijkomende instapmomenten of is er geen avondaanbod.

De beleidskeuze van het centrum op het vlak van onderwijsorganisatie om een structureel traject voor moeilijk lerende cursisten te organiseren, houdt de heterogeniteit van de lesgroepen in de vestiging Kortrijk beheersbaar. Wegens de sterk decentrale werking is dit op de andere lesplaatsen niet haalbaar door het beperktere aantal cursisten.

Verder organiseert het centrum modules wiskunde voor cursisten die tegelijkertijd een traject NT2 volgen. De cursisten krijgen er oefenkansen om het Nederlands verder te onderhouden of verder uit te bouwen.

Uitrusting De leerkrachten krijgen een goede ondersteuning qua materiaal voor het opzetten van een doeltreffend taalvaardigheidsonderwijs. In het centrum zelf beschikken ze over een voldoende uitrusting inclusief ICT-faciliteiten om de basiscompetenties te realiseren bij de cursisten. De bezochte lokalen vormden een krachtige leeromgeving voor de cursisten. In Kortrijk is naast een open leercentrum een computerlokaal beschikbaar. Er is een uitgebreide materialenbank. Het beschikbare didactische materiaal wordt stap voor stap gedigitaliseerd als ondersteuning voor de leerkrachten. Cursisten kunnen ook gebruik maken van een goed uitgeruste bibliotheek met leesmateriaal dat aangepast is aan hun niveau.

Evaluatiepraktijk Het centrum slaagt er voorlopig niet in om haar evaluatiepraktijk op een valide en betrouwbare manier te onderbouwen. Het centrum heeft in het verleden een krachtige visie op evaluatie ontwikkeld die spoort met de prioriteiten van de overheid, aangepast is aan meer recente didactische inzichten en voldoende rekening houdt met de eigenheid van de doelgroep. De implementatie van deze visie en de operationalisering ervan in een systeem van permanente evaluatie verloopt grotendeels intuïtief en naargelang van de professionaliteit van de individuele leerkracht. De beoordelingscriteria zijn niet expliciet gemaakt. Dit heeft voor gevolg dat de beoordeling zowel van de basiscompetenties op zich als van de module is zijn geheel leerkrachtafhankelijk is en niet transparant voor de cursisten of

externen. Zo wordt ook het optimaal benutten van gerichte feedbackmogelijkheden over het leerproces bemoeilijkt. Men is ook nog niet gekomen tot overkoepelende afspraken over het al dan niet slagen van een cursist. De leerkracht beslist daarover, indien nodig in overleg met de teamcoördinator. Buiten informeel overleg tussen collega's, bestaan er geen structurele cursistenbesprekingen.

De evaluatiefiches, die gezamenlijk werden uitgewerkt, zijn een stap in de goede richting, maar vragen verdere verfijning en onderbouwing. De onderzochte evaluatie opdrachten voor cursisten zijn niet representatief voor alle basiscompetenties/vaardigheden. Voor de beoordeling van spreken/gesprekken voeren ontbreekt elke onderbouwing. Er is geen structurele aandacht voor de strategieën.

Er worden geen structurele cursistenbesprekingen gehouden. Er is wel een informele informatie uitwisseling en overleg.

Leerbegeleiding Onder externe begeleiding wordt in 2012 – 2013 een start gemaakt met het uitbouwen van een omvattende visie op (leer)begeleiding. Het centrum neemt de zorg voor cursisten als eerste prioriteit op. Dit uit zich binnen het leergebied NT2 o.a. in een cursistgerichte aanpak van het onderwijsleerproces. Binnen dat leerproces gaat veel aandacht naar de leervraag van de individuele cursist. De verantwoordelijkheid voor de leerbegeleiding ligt voornamelijk bij de leerkrachten, die liever over zorg spreken dan wel leerbegeleiding omdat volgens hun perceptie voor de doelgroep NT2 de leervoorwaarden dikwijls veeleer beperkt aanwezig zijn. Vele cursisten kampen met moeilijke persoonlijke omstandigheden.

Voor de toeleiding van cursisten werkt het centrum constructief samen met het Huis van het Nederlands. Via een intake en valide screeningsinstrumenten worden cursisten georiënteerd naar het juiste traject en de juiste module. Leerders die boven de lesgroep uitsteken, worden snel geheroriënteerd naar een hogere module of naar een CVO. Cursisten, die met een verdere ondersteuning gebaat zijn, maken gebruik van het open leercentrum, meestal op eigen initiatief. Voor NT2 is er geen logopedische ondersteuning. De lesgevers zijn vragende partij voor bijscholing op dat vlak.

Er circuleert formeel en informeel heel wat informatie over individuele cursisten binnen het centrum maar er ontbreekt een adequaat centraal datamanagement om deze informatie op een toegankelijke manier te ontsluiten én op te volgen.

Afstemming tussen centrum en andere partners Het centrum onderhoudt een constructieve samenwerking met het Huis van het Nederlands. De informatie uitwisseling over de programmatie kan evenwel nog geoptimaliseerd worden. De gegevensuitwisseling omtrent de inburgeraars verloopt meestal vlot.

Het centrum heeft naast het Huis een aantal samenwerkingsverbanden uitgebouwd in functie van taalstages, die een meerwaarde vormen voor de kwaliteit van het NT2 onderwijs. De samenwerking met het OCMW van Kortrijk resulteert in een cursus 'SUCCES', met als doel anderstaligen te ondersteunen om richtgraad 1.2 te behalen en hen tegelijkertijd mee te nemen in een traject naar werk. Op de standplaats Roeselare zijn er talrijke contacten met plaatselijke organisaties zoals de beschutte werkplaats, de kringwinkel, werkwinkel enz. waardoor de cursisten buitenschoolse extra kansen tot het gebruik van het Nederlands geboden wordt. Het centrum geeft ook de samenwerking met de CVO's in het werkingsgebied vorm in mondeling overleg en schriftelijke overeenkomsten.

Deskundigheidsbevordering Het centrum werkt op verschillende niveaus aan deskundigheidsbevordering. Naast bijscholingen gevolgd door individuele leerkrachten, organiseert het centrum collectieve nascholingen onder externe begeleiding. Jaarlijks wordt een vormings-, trainings- en opleidingsplan uitgeschreven om structuur te geven aan de acties die het centrum als lerende organisatie onderneemt. Het thema 'dyslexie en dyscalculie bij volwassenen' krijgt prioriteit in schooljaar 2012 – 2013 en alle leerkrachten worden hierbij betrokken. De effecten van nascholingen worden nog niet in kaart gebracht. De kern van het uitgebouwd overlegstelsel, meer bepaald de subteams, zorgt voor een expertisedeling en -opbouw, ook over de vestigingsplaatsen heen. Het centrum wil nog gericht inzetten om het elektronisch platform te benutten voor de uitwisseling van leermateriaal. De dynamische werksfeer in de het subteam NT2 en het gemak waarmee men informatie en materiaal deelt, zorgen voor een open leerklimaat. Dat neemt niet weg dat er nog uitdagingen zijn. Hoewel er nu al aandacht is voor expertisedeling binnen de subteams, kan dit nog gericht en meer systematisch vorm krijgen op het niveau van de individuele leerkracht. Structureel aandacht opbrengen voor expertiseopbouw en –spreiding rond concepten eigen aan onderwijs zoals evaluatie, vormt een uitdaging voor het centrum. Externe ondersteuning kan hierbij stimulerend werken.

Algemeen beleid Het centrum heeft in het verleden initiatieven genomen om de kwaliteit van het onderwijsleerproces en de evaluatiepraktijk te verhogen. Uit het onderzoek blijkt dat dit proces al mooie resultaten heeft opgeleverd wat betreft leerplangerichtheid, maar ook dat een aantal aspecten nog moeten worden bijgestuurd. Een sterkere planmatige en gestructureerde aanpak wat betreft evaluatiepraktijk is nodig. Voor dit aspect staat het centrum voor de uitdaging om het draagvlak te vergroten en de professionaliteit te verbreden.

3.4 Wiskunde – Maatschappelijk functioneren en participeren – Open modules

Voldoet

Motivering

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt. De gerichtheid van het subteam wiskunde op de leerdoelen in een functionele context is opvallend. Het aanbod en de evaluatie zijn voldoende afgestemd op de doelstellingen van de opleidingen.

Vaststellingen

Outputgegevens Het centrum organiseert twee soorten wiskunde-aanbod. Er is naast het open aanbod een aanbod dat in samenwerking met de VDAB vorm wordt gegeven via open modules. De leerprestaties van de cursisten beantwoorden in de twee soorten aanbod voldoende aan de leerplandoelstellingen. Alle doelen komen aan bod en krijgen voldoende en evenwichtig aandacht. Het functionele karakter van het aanbod en de gerichtheid op de individuele leernoden bij de cursisten vormen een meerwaarde op het vlak van onderwijskwaliteit. De slaagcijfers liggen laag maar volgen de Vlaamse trend waarbij minder dan de helft van de cursisten slaagt voor de modules. De cursistenuitval blijft beperkt. Het centrum analyseert nog onvoldoende de gegevens en neemt geen initiatieven om op basis van de analyse het aanbod bij te sturen om de slaagkansen van de cursisten te verhogen.

Het centrum heeft een sterke en lange traditie in het organiseren van een open aanbod wiskunde en geniet naamsbekendheid zowel in de regio als bij de samenwerkingspartner VDAB.

Over de cursistentevredenheid voor wiskunde zijn er geen gegevens beschikbaar. Tijdens de lesbezoeken is een grote tevredenheid van de cursisten vastgesteld. Zij waarderen vooral het respect en de stimulerende aandacht die ze van de leerkrachten krijgen.

Onderwijsaanbod Het lesmateriaal is evenwichtig afgestemd op de leerplandoelstellingen en vertrekt voldoende vanuit de visie van het leergebied wiskunde zoals vermeld in het leerplan.

De leerkrachten en vrijwilligers schenken voldoende aandacht aan alle doelen en ook aan de domeinen van meten, meetkunde en data-analyse/statistiek, al vormt dit een kaap voor de cursisten. Er is voldoende aandacht voor oplossingsstrategieën.

Het subteam heeft niet de gewoonte om moduleplannen te maken maar iedere les is grondig voorbereid en de doelen zijn transparant gemaakt. De evaluatiefiches dienen om het overzicht te bewaren.

Er wordt functioneel en op maat van de cursist gewerkt. Het levensecht materiaal in de klassen en de materialenbank die doelgericht is opgebouwd, verdienen zonder meer navolging. Deze vier elementen vormen cruciale factoren voor de onderwijskwaliteit.

Onderwijsorganisatie Het centrum organiseert een open aanbod in de diverse ankerpunten en weet in Vlaams perspectief een ruime en diverse doelgroep aan te spreken van mensen die om uiteenlopende redenen op zoek zijn naar de opbouw of verdieping van hun rekenvaardigheden. Er wordt in deze groepen geheel op maat van de cursisten gewerkt. De leerkrachten en de vrijwilligers leveren opmerkelijke inspanningen om effectief functioneel en gedifferentieerd te werken.

Naast het open aanbod worden er ook modules wiskunde georganiseerd voor cursisten die tegelijkertijd een traject alfa NT2 of NT2 volgen. In dit aanbod wordt er meer op groepsniveau gewerkt en is het functionele karakter van het aanbod minder uitgesproken. Dit aanbod voor anderstaligen biedt kansen tot samenwerking tussen maatschappelijk functioneren en (alfa) NT2. De cursisten krijgen er oefenkansen om het Nederlands verder te onderhouden of verder uit te bouwen. Er zijn informele overlegmomenten tussen de leerkrachten maar er is nog geen gerichte horizontale samenhang uitgebouwd. Hier worden nog kansen onderbenut om vanuit (alfa) NT2 het functioneel rekenen te ondersteunen en omgekeerd, om vanuit wiskunde gericht te werken aan de taalvaardigheid van de cursisten.

De groepen worden samengesteld op basis van een instaptoets. Cursisten hebben zeer uiteenlopende taal- en rekenniveaus. Het is niet eenvoudig om op basis van de toets een niveau te bepalen maar de intakers hanteren de toetsen met zorg. Hetzelfde geldt voor het open aanbod. Het centrum heeft de voorspellende kracht van de screening die op het eerste zicht kwaliteitsvol lijkt, nog niet geanalyseerd.

Verder vormden de rekenlabo's met de VDAB een meerwaarde zowel inhoudelijk als op het vlak van maatschappelijke output.

Op verschillende tijdstippen vervoegen nieuwe cursisten de groep. Dit is een bewuste keuze van het centrum om cursisten zo snel als mogelijk te laten instappen in een aanbod wiskunde. De wijze waarop binnen de groepen met steun van de vrijwilligers op het individueel leertempo van de cursisten wordt gewerkt, maken dat deze zij-instroom kwaliteitsvol verloopt.

Het subteam wiskunde zet ook in op sensibiliseringsacties via thematische lessen en allerhande waardevolle en vaak creatieve

activiteiten die het wiskunde-aanbod onder de aandacht brengen. Deze liggen in het verlengde van de sterke traditie met het open wiskunde-aanbod.

De klasgrootte ligt onder het Vlaams gemiddelde, wat gezien de heterogeniteit van de groepen aangewezen is.

Uitrusting De voorbije jaren heeft het centrum geïnvesteerd in de uitrusting voor wiskunde. De leerkrachten geven aan dat er vlot wordt ingegaan op hun vragen betreffende materiaal. Ze wisselen ook voortdurend materiaal met elkaar uit.

Er is een rijk aanbod van zowel functioneel als ondersteunend materiaal om het leerproces van de cursisten te ondersteunen. Het materiaal wordt ook daadwerkelijk aangewend in de lessen.

Evaluatiepraktijk Op centrumniveau is een kwaliteitsvolle visietekst over evaluatie opgesteld. De krachtlijnen van deze visietekst worden binnen de opleidingen wiskunde op een coherente wijze vorm gegeven. De evaluatie wordt sterk gespreid en is bijna permanent te noemen. Bij de cursisten wordt een proces van zelfreflectie over het leerproces op gang gebracht en de diverse doelen worden voldoende met functionele en gradueel opgebouwde taken onderbouwd zodat er een valide uitspraak kan worden gedaan over slagen of niet slagen.

Dat neemt niet weg dat er nog groeimogelijkheden zijn. Alternatieve vormen van evaluatie kunnen nog gericht aandacht krijgen. De toetsen zijn weliswaar voldoende representatief en evenwichtig voor de doelstellingen, zeventrekken vanuit een functioneel gebruik maar kunnen nog aan taakgerichtheid winnen.

Leerbegeleiding Het centrum heeft zijn visie op leerbegeleiding nog niet geëxpliciteerd maar er bestaat een duidelijke gelijkgerichtheid onder de leerkrachten over leerbegeleiding.

Vanuit een sterke cursistgerichtheid wordt vooral gefocust op een kwaliteitsvolle intake en een eerstelijnszorg binnen de klasgroep onder de verantwoordelijkheid van de leerkracht en in samenwerking met de vrijwilligers.

De brugmodule vormt een structureel element in de leerbegeleiding van alfa-cursisten en is met zorg uitgebouwd.

De intake is eveneens op een onderbouwde manier uitgewerkt en heeft volgens inschatting van de leerkrachten een voorspellende validiteit. Via een instaptest wordt geprobeerd om het niveau van gecijferdheid te bepalen. Over de talige achtergrond van de cursisten, hun vroegere opleiding en/of beroep en hun motivatie is er weinig informatie. Vanuit de opleiding (alfa) NT2 stroomt er nog te weinig gericht informatie door naar de opleiding wiskunde.

Er is op centrumniveau een trajectfiche ontwikkeld maar een elektronisch databeheer over de opleidingen heen wordt niet gehanteerd. Er worden evenmin data bijgehouden die de kwaliteit van de intake en de oriëntering nog kunnen monitoren. Dit vormt een gemiste kans om de onderwijskwaliteit bij te stellen en de cursistgerichtheid van het centrum op een onderbouwde manier vorm te geven.

Afstemming tussen centrum en andere partners Naast het open aanbod is er ook een aanbod in samenwerking met de VDAB. De modules worden op vraag en maat van de samenwerkingspartner gestructureerd wat betreft tijdsduur en inhoud. Deze vormen een meerwaarde zowel inhoudelijk als qua doorstroming en naamsbekendheid.

Deskundigheidsbevordering Het structureel georganiseerd wiskunde-overleg, dat drie- à viermaal per jaar plaats vindt, en ook andere meer informele overlegmomenten binnen het centrum zijn opgezet als een interne bron van professionalisering. Het gemak waarmee men informatie en materiaal deelt, is een illustratie van het open leerklimaat dat in het centrum heerst. Dat neemt niet weg dat er nog kansen zijn om de impliciet aanwezige kennis beter te benutten, over de leergebieden heen inzichten over te dragen en in het verlengde hiervan gericht en meer onderbouwd zorg te dragen voor onderwijskwaliteit. De mogelijkheden tot externe professionalisering zijn bovendien beperkt. Dit wordt door de leerkrachten terecht als een gemis ervaren.. Binnen deze context kunnen gerichte samenwerkingsverbanden en een bundeling van de expertise over de centra voor basiseducatie heen, een alternatief vormen.

Algemeen beleid De onderwijskwaliteit in de opleidingen wiskunde steunt op een engagement en een gedrevenheid bij de leerkrachten, hun gerichtheid op de cursisten en op het subteamoverleg wiskunde. De relatief kleine groep leerkrachten ervaren een hoge werkdruk. Dit vormt een valkuil die op centrumniveau een oplossing verdient. De grootste uitdaging ligt in de nabije toekomstige ontwikkelingen. Die vloeien voort uit de nieuwe opleidingsprofielen MO waarin tevens aan functionele rekenvaardigheden wordt gewerkt. Het wiskunde-team heeft zeker de kracht om deze uitdaging volwaardig vorm te geven en de werkpunten binnen de opleidingen wiskunde op te nemen.

4. BEWAAKT HET CENTRUM DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Curriculum

4.1.1 Onderwijsorganisatie

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:
- doelgerichtheid.

Motivering

- In het centrum bestaat een duidelijke doelgerichtheid op het vlak van onderwijsorganisatie: het focust op een voor de cursist laagdrempelige organisatie. Het grote werkingsgebied met een beperkt openbaar vervoer vragen vanuit die optiek voor een sterk decentrale werking. Dit heeft een impact op de onderwijsorganisatie. Het centrum spreidt het aanbod over de drie dagdelen. De wijze waarop het centrum 'behoeftegedekkend werken' als begrip invult en als doelstelling hanteert spoort niet volledig met die van de overheid. Het centrum levert wel inspanningen om nieuwe cursisten en nieuwe gebieden aan te spreken, met als principe een deling van 1/3 voor het Nederlandstalige en 2/3 voor het anderstalige aanbod.
- Het centrum organiseert zijn onderwijs op maat van de cursisten, inspeland op hun leerkenmerken en -noden. Deze onderwijsorganisatie vergt grote inspanningen van de leerkrachten en de ondersteuning vanuit het centrum is nog niet optimaal. De grootte van de lesgroepen ligt weliswaar onder het Vlaamse gemiddelde maar de lesgroepen zijn, vooral in de kleinere lesplaatsen, behoorlijk heterogeen. Een zeer grote cursistgerichtheid wordt volgehouden tot op de grenzen van het haalbare. Bovendien moeten de leerkrachten heel wat administratief werk verrichten zodat onderwijstijd verloren gaat.

- De samenwerkingsverbanden met andere instellingen en organisaties zoals de Sociale Huizen, OCMW's en CVO's zijn vrij goed uitgebouwd. Ze vormen een stimulans tot verdere ontwikkeling, zeker van het aanbod geletterdheid. Dat neemt niet weg dat het centrum nog sterker kan inzetten op de rol van geletterdheidsexpert.
- Het centrum geeft aan dat de organisatie van het onderwijs een voortdurend wikken en wegen is tussen mogelijkheden en beperkingen, zowel qua doelgroepbeleid als qua randvoorwaarden in functie van het bereik van de doelgroep. Het centrum slaagt er vooralsnog niet in een behoeftedekkend aanbod te organiseren. Zeker voor alfa NT2 kunnen de wachtlijsten nog worden teruggedrongen. In die zin is er nog geen sprake van doelmatigheid.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen erop dat het centrum aan het begin van een ontwikkelingstraject staat.

Motivering

- Het centrum heeft een kwaliteitsvolle visie op evaluatie opgesteld. Daarin wordt resoluut gekozen voor permanente evaluatie, is er aandacht voor zelfreflectie bij de cursisten en wordt het gebruik van evaluatie om het onderwijsleerproces bij te stellen voorop gesteld. De visietekst werd onder externe begeleiding opgesteld en moest het startpunt vormen voor het uitbouwen van een kwaliteitsvolle evaluatiepraktijk. Bij het wegvallen van de externe begeleiding is het verder uitbouwen van de evaluatiepraktijk op basis van de visietekst uitgebleven. Het evaluatiereglement is in een klare taal opgesteld. Het omvat de wettelijk verplichte onderdelen op één punt na: er is geen beroepsprocedure voorzien voor het niet toekennen van vrijstellingen.
- De visietekst is niet vertaald in voor de cursisten ondersteunende instrumenten binnen de leerdomeinen (alfa) NT2. Voor wiskunde en MO zijn die er wel en zijn er kwaliteitsvolle aanzetten tot zelfreflectie bij de cursisten. Ook de ondersteuning van de leerkrachten is wisselend per leerdomein. In (alfa) NT2 zijn er evaluatiefiches ontwikkeld, waarin de basiscompetenties, eventueel de taaltaken, attitudes en sleutelcompetenties zijn opgenomen. De strategieën ontbreken in sommige fiches. Het gebruik van deze fiches is echter niet transparant gezien er verschillende versies circuleren. Voor wiskunde en MO zijn er per opleiding wel aangepaste instrumenten ontwikkeld die uniform worden gehanteerd.
- De vorm van evalueren wordt bepaald door de teamcoördinator in samenspraak met de leerkrachten. Er kan een tweede evaluatiemoment ingericht worden voor cursisten die een bepaald stuk van de cursus gemist hebben of enkele leerdoelen nog moeten verwerven of bijwerken. Daardoor zijn de cursisten niet genoodzaakt een module te hernemen en blijft het leerproces vorderen. Dit vormt een vernieuwende en kwaliteitsvolle praktijk. Alternatieve vormen van evaluatie zijn veeleer beperkt aanwezig.
- Het centrum slaagt er nog niet in de vooropgestelde doelen op het vlak van evaluatie te bereiken. Er zijn nog een aantal cruciale stappen te zetten. Over de wijze van beoordelen geven de evaluatiefiches geen informatie. De beoordelingscriteria ontbreken. De lesgevers verzamelen in de loop van de module gegevens (observaties, oefeningen, zelfevaluaties ...) van de cursist. Op basis daarvan beslissen zij op het einde van de module, eventueel in informeel overleg met een collega of de teamcoördinator, of de cursist geslaagd is of niet. Verdere stappen zetten in het ontwikkelen van een goede evaluatie is nochtans een belangrijk agendapunt bij de subteams. Toch ontbreekt in de besprekingen aandacht voor de validiteit en betrouwbaarheid van de evaluatie. In MO en wiskunde zijn er wel duidelijke stappen gezet om de beoordelingscriteria transparant te maken en een kwaliteitsvolle evaluatiepraktijk uit te bouwen. De beperkte omvang van het team en de sterkere pedagogische sturing spelen hier een rol.

5. ALGEMEEN BELEID VAN HET CENTRUM

Het onderzoek naar het algemeen beleid van het centrum levert volgende vaststellingen op:

Wat betreft leiderschap:

- De centrumleiding opteert voor een participatief leiderschap. Naar aanleiding van de fusie tussen Kortrijk en Roeselare in 2008 is een organogram opgesteld onder externe begeleiding. Een werkgroep tekende de overlegstructuur verder uit. Er werd doelgericht gekozen voor een geïntegreerd model. Het directieteam bestaat uit een algemeen en een educatief directeur, die beide constructief samenwerken en complementair zijn.
- De taken en de opdrachten werden zowel voor het directieteam als voor de coördinatoren en subteams vastgelegd. De zes coördinatoren, die in teams van drie - een team voor het Nederlandstalige aanbod (NT) en een team voor het anderstalige aanbod (AT) - de subteams aansturen, zijn gedeeltelijk vrijgesteld. Zij leveren input voor te nemen beslissingen en koppelen dit terug naar de subteams.
- De sterk participatieve overlegstructuur loopt soms vast in een blijvende discussiecultuur waardoor het beslissingsproces en daaraan gekoppelde acties vertraging oplopen of stil vallen.
- Ondanks alle formele structuren, neergeschreven functiebeschrijvingen en taakverdelingen worstelt het centrum met het vorm geven van het gedeeld leiderschap. Het is steeds zoekende naar een efficiënt evenwicht tussen participatie en actie.

Wat betreft visie:

- Het centrum is zich duidelijk bewust van zijn missie, die eigen is aan een centrum voor basiseducatie: volwassenen, die het om verschillende redenen moeilijk hebben om aan de competentie eisen van de moderne samenleving tegemoet te komen, ondersteunen bij hun zelfontplooiing. Bij elke concrete keuze, die men maakt, is het leidend principe steeds het bereik en de instructie van de doelgroep.
- Uit deze generieke missie vloeien binnen het centrum verschillende visies voort. Elementen ervan worden besproken. Dit leidt tot afspraken, die ondanks de genomen beslissingen, geregeld opnieuw ter discussie worden gesteld. Per leergebied is de visie of de strategie terug te vinden in concrete documenten zoals stroomschema's.
- De poging om deze missie te concretiseren in een visie, een beleids- en actieplan loopt moeilijk. Het centrum paste zijn oorspronkelijke strategie aan en tekende op basis van een bevraging van de personeelsleden concrete prioriteiten en daaraan verbonden acties uit. Via deze acties bouwt het centrum aan een actieplan om zo uiteindelijk tot een gedragen beleidsplan en visie te komen. Dit proces is nog in volle ontwikkeling en het is de bedoeling dat bottom-up en top-down elkaar halverwege ontmoeten. De uitgangspunten sporen met die van de overheid. Vernieuwende elementen zijn er voorlopig niet in opgenomen.
- De generieke formulering van de missie geeft in de dagelijkse praktijk aanleiding tot verschillende interpretaties voor de concrete toepassing ervan. Het centrum werkt nog volop aan de gezamenlijke doelgerichtheid.

Wat betreft besluitvorming:

- Het centrum beschikt over voldoende overlegstructuren om een participatieve besluitvorming toe te laten. De formele participatieorganen functioneren zoals decretaal voorgeschreven en hebben een inbreng in het centrumbeleid.
- De overlegstructuur bestaat uit o.a. een algemene vergadering, een raad van bestuur, een dagelijks bestuur, een directieteam met afbakening van de verantwoordelijkheden, stafleden, coördinatoren, subteams voor de verschillende leergebieden en ad hoc werkgroepen. De subteams vervullen een belangrijke rol en worden aangestuurd door drie teamcoördinatoren voor het NT-aanbod en drie teamcoördinatoren voor het AT-aanbod. Deze coördinatoren vervullen een dubbele functie: zij fungeren als coördinator en als leerkracht. De talrijke formele en informele overlegmomenten vormen een ondersteuning en tegelijkertijd een belasting voor de leerkrachten.
- Het centrum is nog in volle ontwikkeling wat betreft efficiënt overleggen en beslissen. Er zijn talrijke overlegmomenten, maar deze leiden niet altijd tot volledig gedragen of onderbouwde beslissingen. Het is soms onduidelijk wie waarover beslist. Verder hebben de teamcoördinatoren het moeilijk om hun dubbelrol van coördinator en leerkracht in te vullen, waardoor een deel van de besluitvorming stagneert. Het ontbreekt het centrum aan een daadkrachtig middenkader. Door de werkbelasting van de leerkrachten, die allen meer dan één leergebied in hun opdracht hebben, zag het centrum zich bovendien genoodzaakt het aantal overlegmomenten van de subteams te verminderen. Ook deze spreiding van de diverse overlegmomenten verhinderen een efficiënte werking.
- De besluitvorming, hoewel formeel geregeld, is in de praktijk veeleer complex en weinig transparant en kan onvoldoende waargemaakt worden. Vanuit de centrumleiding gaat er te weinig aandacht uit naar de effecten van de overlegstructuren in de organisatie. De samenwerking en afstemming zijn evenmin optimaal.

Wat betreft kwaliteitszorg:

- Het centrum heeft geen traditie op het vlak van interne en systematische kwaliteitszorg. In 2012 zijn op basis van een bevraging van het personeel vijf concrete verbeterprojecten opgestart, in samenhang met de poging tot gezamenlijke visie ontwikkeling te komen. De focus op het kernproces is echter te gering. Het centrum voldoet hiermee niet aan artikel 52 van het decreet volwassenenonderwijs en moet zijn kwaliteitswerking bijstellen.
- De stand van zaken betreffende de verbeterprojecten is een terugkerend agendapunt op de stafvergaderingen. De nodige instrumenten zoals verbeterfiches worden ingezet. De cursistentevredenheid en het welbevinden van het personeel worden fragmentair maar nog niet systematisch in kaart gebracht. Het gebrek aan externe mogelijkheden voor inhoudelijke professionalisering en begeleiding wordt door het personeel als een belangrijk tekort aanvoeld om verdere stappen in de ontwikkeling van het centrum te nemen.
- Het centrum heeft oog voor veranderingen en verbeteringen, maar plant deze nog te weinig systematisch. Aanpassingen gebeuren ad hoc en op basis van praktijkervaringen. Van een gerichter inzetten op datamanagement en het hanteren van data als kwaliteitsindicator is nog geen sprake.
- Het centrum is nog niet ver genoeg gevorderd in de uitvoering van de verbeteracties om de effecten ervan in kaart te brengen.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN HET CENTRUM

6.1 Wat doet het centrum goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het centrum heeft een sterke traditie in het uitbouwen van een open, functioneel en kwaliteitsvol wiskunde-aanbod.
- De opleidingen MO en wiskunde worden doelgericht en op maat van de cursisten vorm gegeven.
- Het aanbod alfa NT2 en NT2 wordt georganiseerd vanuit een sterke gerichtheid op de onderwijsdoelen.
- In alle leergebieden vertonen de leerkrachten een sterke professionele betrokkenheid op de cursisten vanuit een groot maatschappelijk engagement.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het centrum tracht binnen de grenzen van de enveloppe in te zetten op zijn dubbel maatschappelijk doel.
- Het centrum heeft een krachtige visie op permanente evaluatie uitgewerkt.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het leiderschap wordt met zorg en engagement vorm gegeven.
- Het centrum heeft naar aanleiding van de fusie een overlegstructuur inclusief taakverdeling vastgelegd.
- Het centrum kent een participatieve cultuur.

6.2 Wat kan het centrum verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Zet vanuit een strategisch onderbouwd geletterdheidsbeleid in op het bereik van jongere en moeilijk bereikbare doelgroepen.
- Geef de leerbegeleiding meer onderbouwd vorm.
- Geef de nieuwe opleidingsprofielen MO op een onderbouwde manier vorm en leg daarbij linken naar de andere leergebieden.
- Stem de evaluatiepraktijk rijbewijs af op het leerplan.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Implementeer de krachtige centrumvisie inzake evaluatie.
- Onderbouw de evaluatiepraktijk en stel criteria op voor (niet) slagen voor alle leergebieden. Gebruik daartoe interne en externe expertise.
- Benut de onderwijstijd efficiënt.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Monitor vanuit een strategisch onderbouwd beleid de gehele centrumwerking, Zet daarbij gericht in op databeheer.
- Zoek naar een passende organisatiestructuur in het licht van de nieuwe ontwikkelingen.
- Evalueer de besluitvormingsprocessen en overlegorganen op hun doeltreffendheid en stel bij.
- Bouw een daadkrachtig kwaliteitsbeleid uit. Zet daarbij de subteams in.

6.3 Wat moet het centrum verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het centrum moet beantwoorden aan de decretale en reglementaire bepalingen over basiscompetenties, opleidingsprofielen en leerplannen in de opleidingen alfa NT2 en NT2 meer bepaald een valide evaluatie hanteren.

Wat betreft de regelgeving:

- Het centrum moet het kwaliteitsbeleid vorm geven volgens artikel 52 van het decreet op het volwassenenonderwijs.
- Het centrum moet de evaluatie en het evaluatiereglement afstemmen op het decreet volwassenenonderwijs.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG	
	omwille van
Opleiding per leergebied	
Alfabetisering Nederlands tweede taal	
Nederlands tweede taal	

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 25 maart 2016** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig advies in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Chris Van Woensel

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

An Butaye